

кива бѣха Лисевичъ и Иларионовъ въ Солунъ (до началото на 1900 г.), Ростовски въ Витоля, Машковъ въ Скопие и т. н. Ростовски, напрімѣръ, е говорилъ на Воденскитѣ български учители въ 1898 г., да се откажатъ отъ „пропагандата“ на Екзархията, защото тя била изтощена, а България слаба, че въ Македония нѣ много българи, а „славяни“ и т. н.

Явно е, прочее, че тѣй нарѣчения „Фирмилиановъ въпросъ“, който изглежда, че изненада общественото мнѣние у насъ на врѣмето си (1901 г.), бѣ логическо послѣдствие на рускитѣ подрѣжки на сръбизма въ Македония отъ декада години назадъ до тая дата. Постѣпкитѣ на Нелидовъ за замѣняването на грѣцкия владика въ Скопие съ сръбина Козановичъ (1893 г.) се увѣнчаха съ успѣхъ въ лицето на другъ сръбинъ—Фирмилианъ Дразичъ, чийто рѣкополагане за сръбски владика въ Скопие се готвеше още прѣвъ май 1898 г., а назначаването му за такъвъ се отложи прѣвъ августъ 1899 г., до разрѣшаването на Кумановския въпросъ (оставяне нивата стари гробища на Кумановскитѣ българи на българитѣ). Подигна се наново въпроса за рѣкополагането му прѣвъ ноември 1900 г. и прѣвъ януари 1901 г., за да бжде окончателно разрѣшенъ прѣвъ мартъ сѣщата година по съдѣйствието на руския посланикъ въ Цариградъ и на самото руско правителство.

Наличността на двама славянски прелати въ единъ и сѣщъ градъ (Скопие) и еднакво православни, мѣчно би ни се видѣла допустима, ако не вземемъ прѣдъ видъ обстоятелството, че сръбитѣ, по ревностно отъ гърцитѣ, ни считаха за *схизматици*. Агентитѣ имъ, особно отъ засиленото имъ втурване въ Македония прѣвъ 1898 г., на всекъждѣ инсинуираха българитѣ и черквата имъ като схизматици и схизматическа (ср. рѣчъта на Х. Теофилъ Стафановичъ въ Солунъ, въ „Мале Новини“, бр. 320, рѣчъ отъ 25 окт. 1898 г.) Споредъ него цѣла Македония била сръбска, отъ Св. Гора до Дунава, включително и София). Самъ Новаковичъ—тогава сръбски менистъръ въ Цариградъ, въ една нота до Портата (22 sept. 1898 г.), по въпроса за черквата въ Куманово, нарича екзархията „схизматическа“, която „Кумановци били принудени да пригърнатъ противъ волята и убѣждението си“, и т. н.